

Quickscan van twee beleidspakketten voor het vervolg van de structurele aanpak stikstof

Aaldrik Tiktak, Daan Boezeman, Gert Jan van den Born en Arjen van Hinsberg
met dank aan WUR voor review van teksten en RIVM voor depositieberekeningen

9 november 2021

1

Planbureau voor de Leefomgeving

Aanleiding en doelen quickscan

- > Financiën en LNV hebben ieder een beleidspakket opgesteld als vervolg op de structurele aanpak stikstof.
- > Het kabinet heeft het PBL verzocht deze pakketten door te rekenen.
- > **Doel:**
 - inzichtelijk maken welke effecten de pakketten hebben op stikstof-, natuur- en klimaatdoelen.
- > Het PBL heeft de analyse in een **breder perspectief** geplaatst:
 - Welke onzekerheden er zijn bij de uitvoering van de beleidspakketten?
 - Wat zijn aandachtspunten bij de uitvoering van de voorgestelde maatregelen?

Quickscan van twee varianten voor het vervolg van de stikstofaanpak Aaldrik Tiktak | 9 november 2021

2

1

Quickscan

- › Geen ruimtelijke doorrekening
- › **Ordegrootte analyse** waardoor de resultaten vooral onderling vergelijkbaar zijn
- › Er ontstaat een andere mest- en grondmarkt na 30% krimp veestapel. Onduidelijk hoe actoren daarop reageren

3

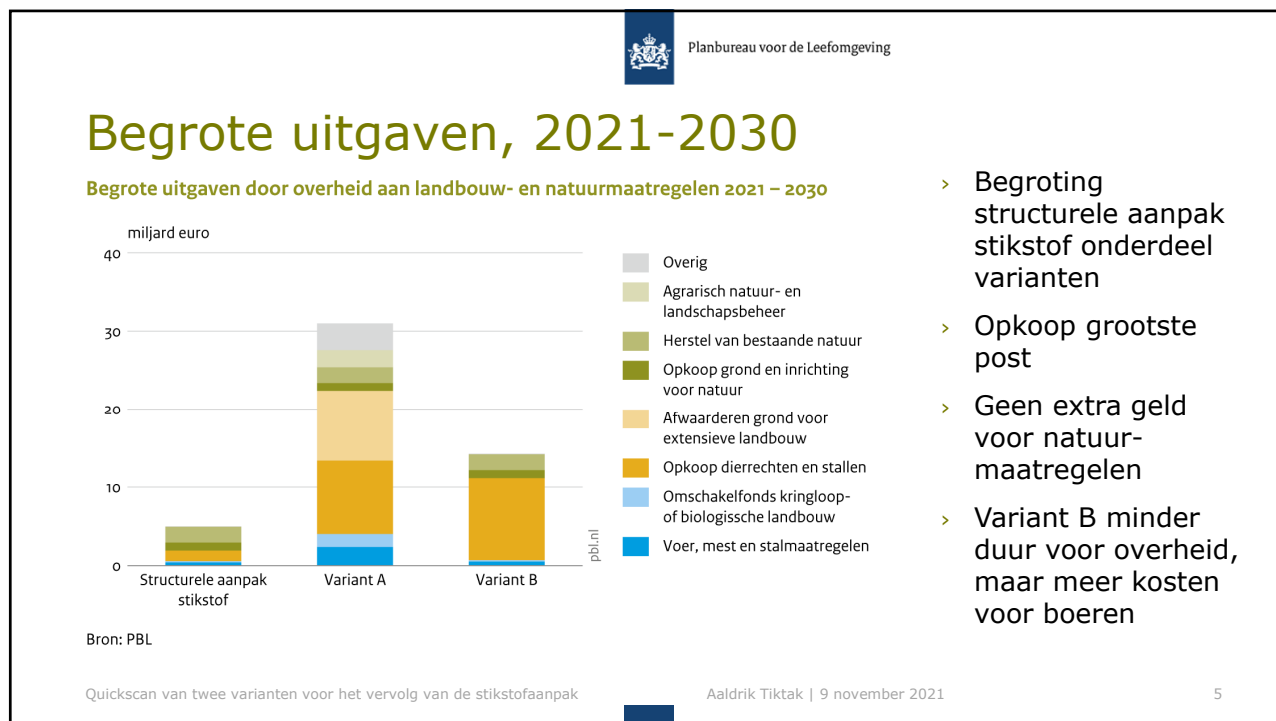

Twee varianten met verschillend sturingsmodel

- › **Variant A** is een gebiedsgericht integraal pakket met drie sporen:
 - 1: Opkoopregelingen met als doel krimp van de veestapel
 - 2: Landgebruik extensiveren met een regionale aanpak en meer agrarisch natuur- en landschapsbeheer
 - 3: Aanvullende stimulerende maatregelen om de transitie te bevorderen (onder andere omschakelfonds, innovatie)
- › **Variant B** is vooral gericht op stikstofreductie en heeft twee sporen:
 - 1: Opkoopregelingen met als doel krimp van de veestapel
 - 2: Ammoniakemissieplafonds in combinatie met doelsturing, heffingen en aanscherping van de stikstofgebruiksnormen inclusief afschaffen derogatie

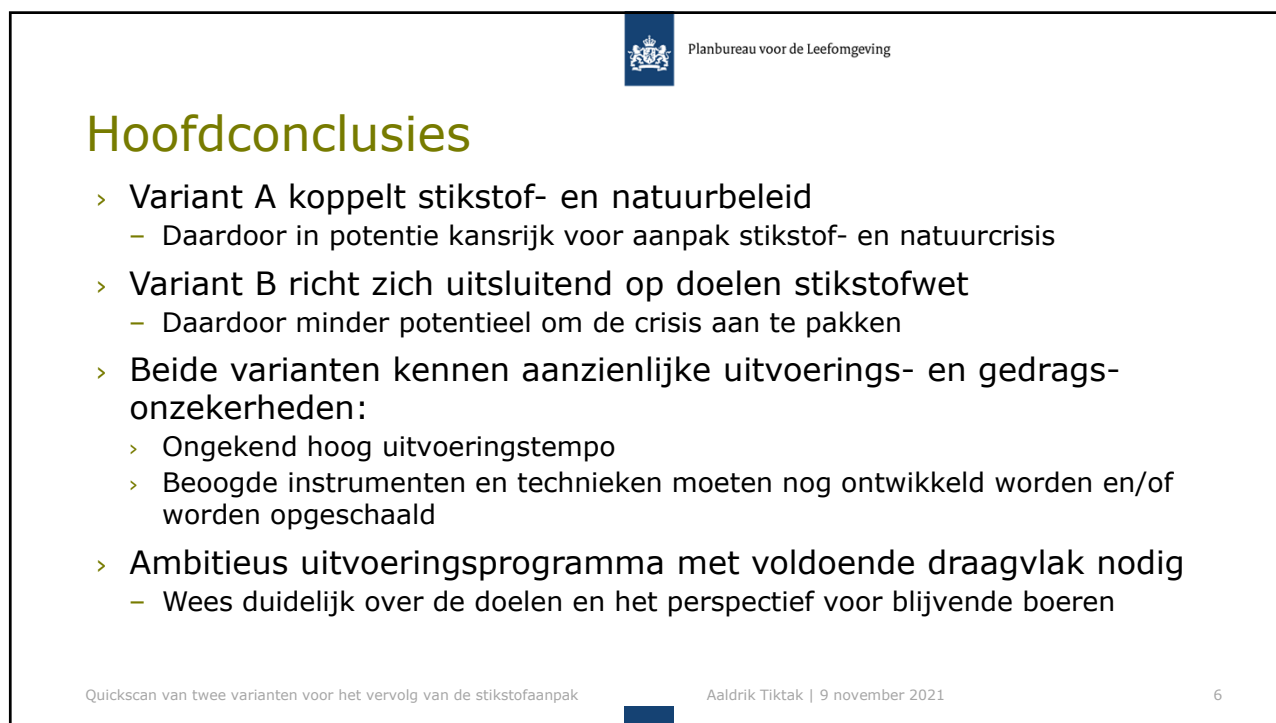
4

2

- > Begroting structurele aanpak stikstof onderdeel varianten
- > Opkoop grootste post
- > Geen extra geld voor natuurmaatregelen
- > Variant B minder duur voor overheid, maar meer kosten voor boeren

5

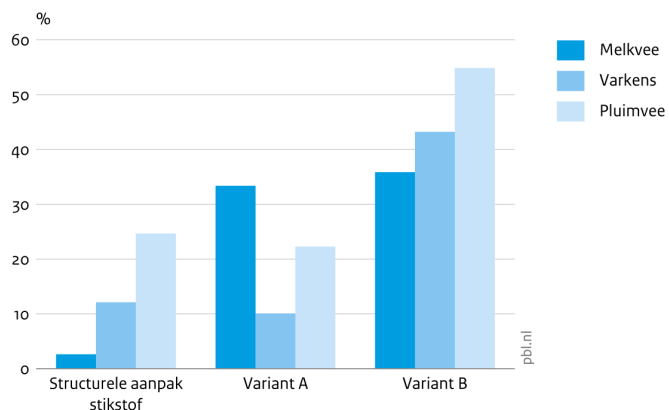
6

3

Veestapel krimpt met tientallen procenten

Krimp van veestapel ten opzichte van basispad, 2030

Bron: PBL

Quickscan van twee varianten voor het vervolg van de stikstofaanpak

Aaldrik Tiktak | 9 november 2021

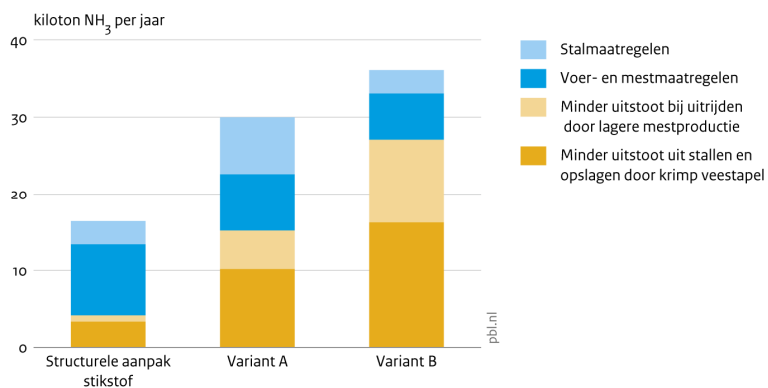
7

7

Afname ammoniakuitstoot: techniek en krimp

Emissiereductie ammoniak door maatregelen landbouw ten opzichte van basispad, 2030

Bron: PBL

Quickscan van twee varianten voor het vervolg van de stikstofaanpak

Aaldrik Tiktak | 9 november 2021

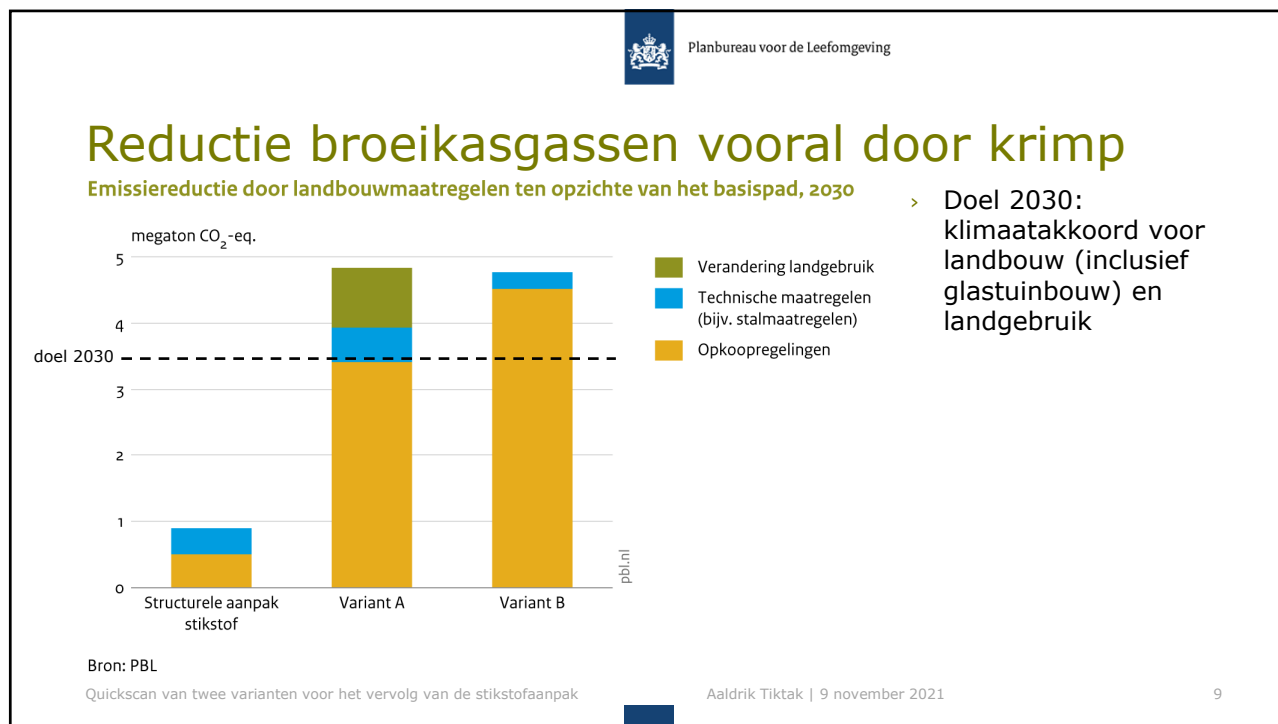
8

8

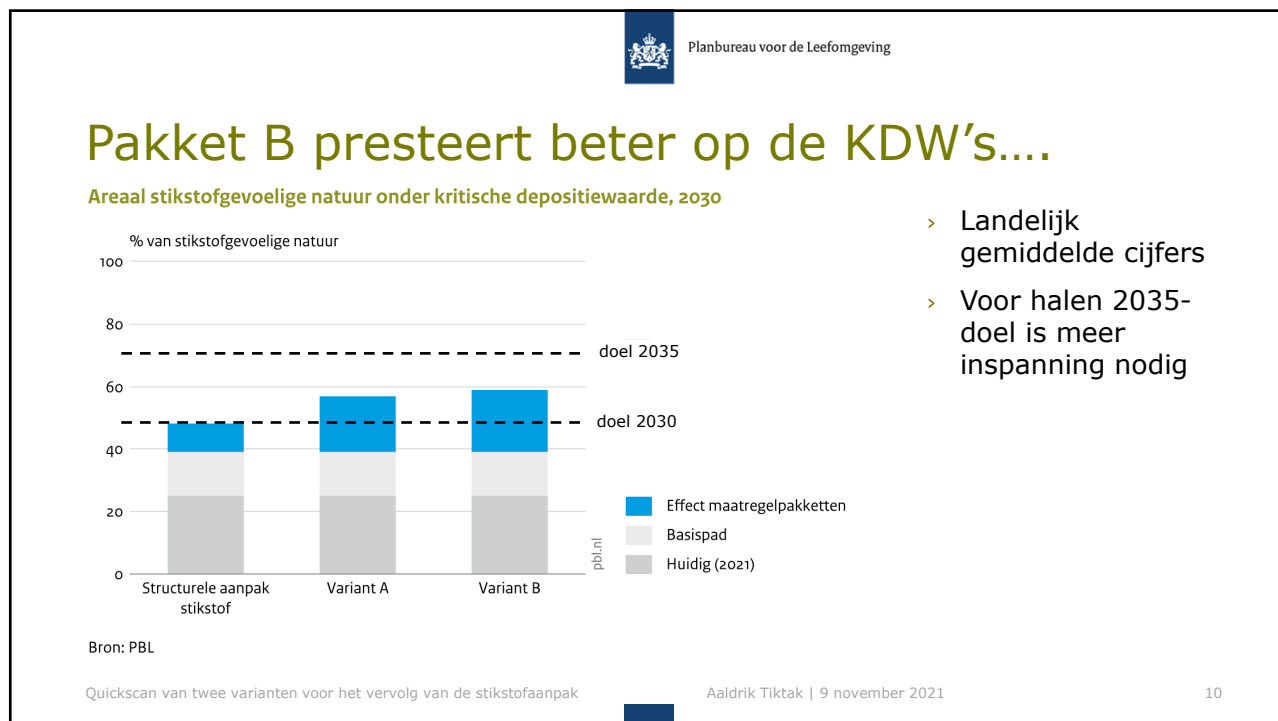
- > We zijn ervan uitgegaan dat het beschikbare budget uitgeput wordt
- > Percentage vergoeding verschilt per pakket
- > Landelijk gemiddelde cijfers, krimp in variant A regionaal groter

- > In variant A grotere bijdrage techniek
- > Vanwege meer krimp veestapel haalt variant B meer reductie
- > Door krimp is effect voer- en mestmaatregelen kleiner dan in structurele aanpak

4

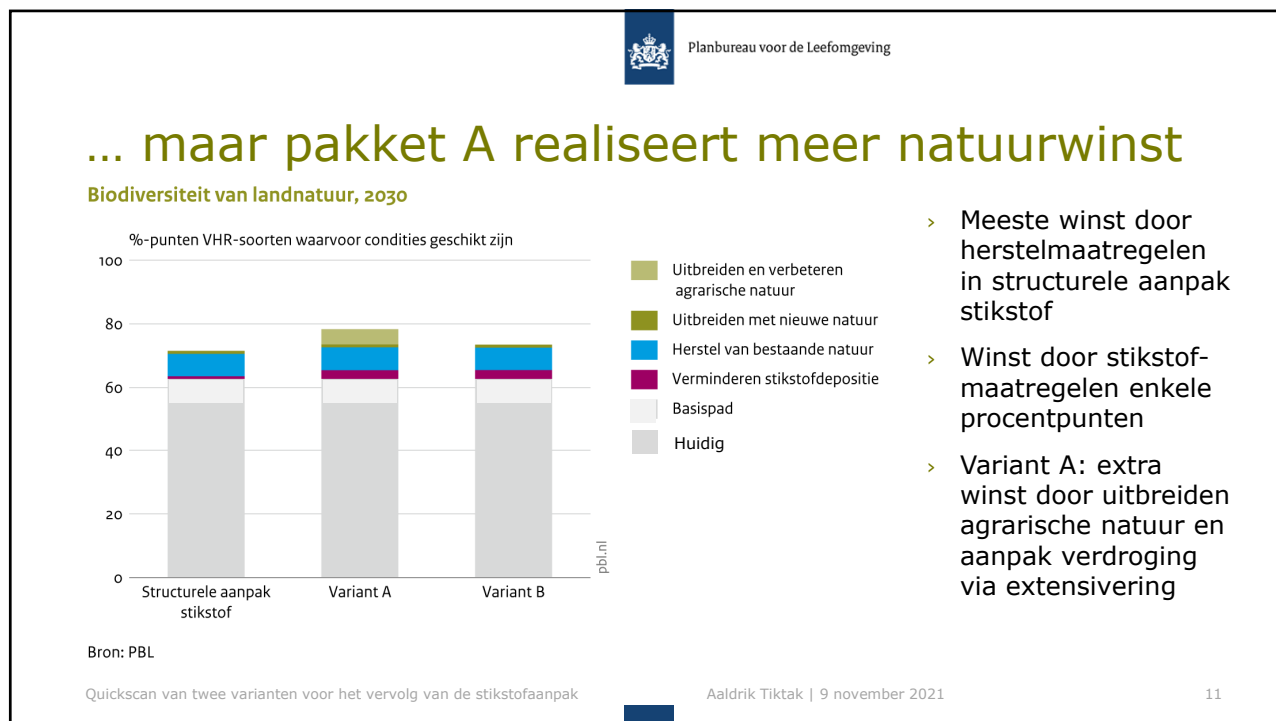

9

10

5

11

Planbureau voor de Leefomgeving

Onzeker of verbetering gerealiseerd kan worden

- > Omvangrijke uitvoeringsopgave met ongekend hoog tempo
- > Vrijwillige opkoopregelingen en vrijwillige aanpassing van stallen via subsidies: doen voldoende boeren mee?
- > Verplichte opkoop (onteigening) kan leiden tot langdurige en kostbare procedures
- > Technologie is in de praktijk soms minder effectief dan in proefopstellingen
- > Met de doelheffing en monitoring op bedrijfsniveau in variant B is (internationaal) geen praktijkervaring opgedaan

Quickscan van twee varianten voor het vervolg van de stikstofaanpak

Aaldrik Tiktak | 9 november 2021

12

12

Reflectie op effect varianten op doelen Vogel- en Habitatrictlijnen (VHR)

Twee doelen:

- › Lange termijn: gunstige staat van instandhouding voor alle soorten en habitattypes (100%-doelbereik VHR)
- › Korte termijn: geen verslechtering natuur individuele Natura 2000-gebieden (voorwaardelijk voor vergunningverlening)

Quickscan van twee varianten voor het vervolg van de stikstofaanpak

Aaldrik Tiktak | 9 november 2021

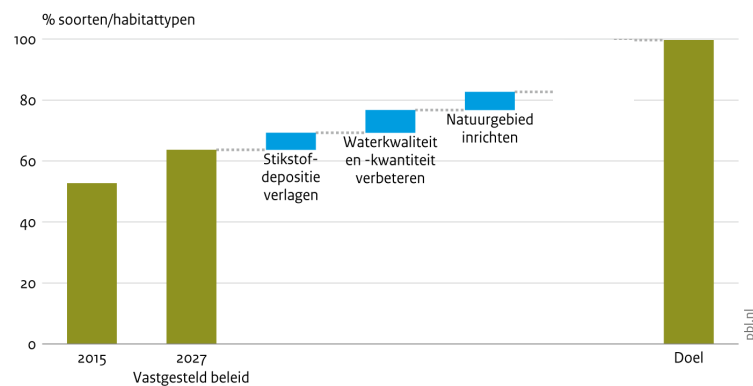
13

13

Langetermijndoel: ook natuurmaatregelen nodig

Gemodelleerde bijdrage van maatregelen voor verbeteren condities voor gunstige staat van instandhouding

Bron: PBL

Quickscan van twee varianten voor het vervolg van de stikstofaanpak

Aaldrik Tiktak | 9 november 2021

14

- › Stikstofdepositie: alle varianten
- › Aanpak verdroging en agrarische natuur: pakket A
- › Herstel natuur: structurele aanpak stikstof

14

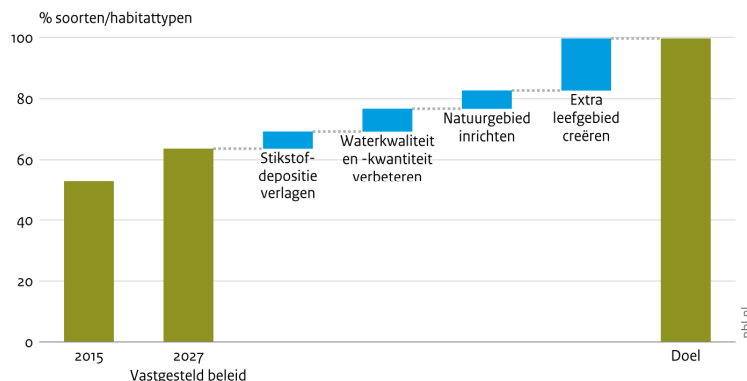
7

Langetermijndoel: ook natuurmaatregelen nodig

Gemiddelde bijdrage van maatregelen voor verbeteren condities voor gunstige staat van instandhouding

- > Voor de laatste 20% ook extra natuur nodig

Bron: PBL

Quickscan van twee varianten voor het vervolg van de stikstofaanpak

Aaldrik Tiktak | 9 november 2021

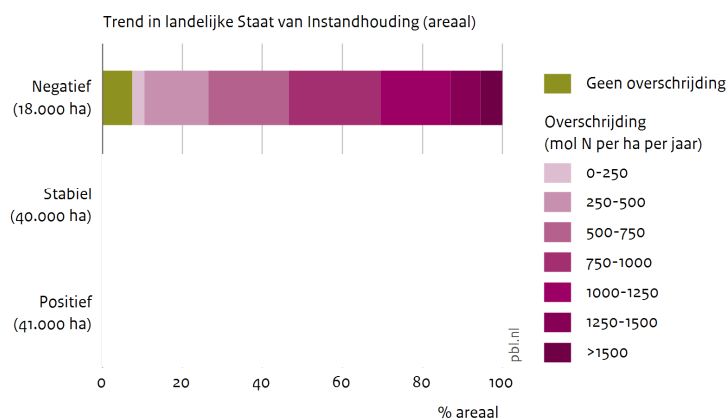
15

15

Korte termijn: begin waar de trend negatief is

Actuele trend in natuurkwaliteit habitats, 2012 - 2018

- > VHR: stop achteruitgang natuurkwaliteit (voorwaardelijk voor vergunningverlening)
- > Stikstof belangrijke factor in dergelijke gebieden

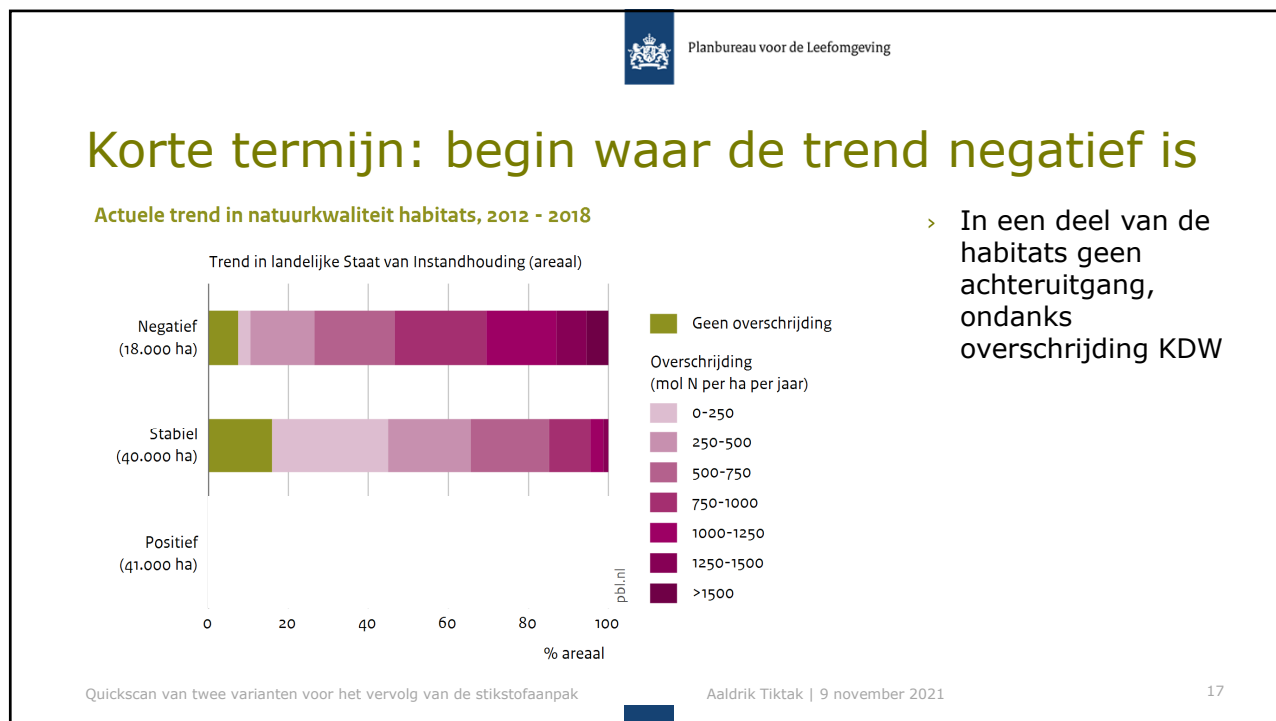
Quickscan van twee varianten voor het vervolg van de stikstofaanpak

Aaldrik Tiktak | 9 november 2021

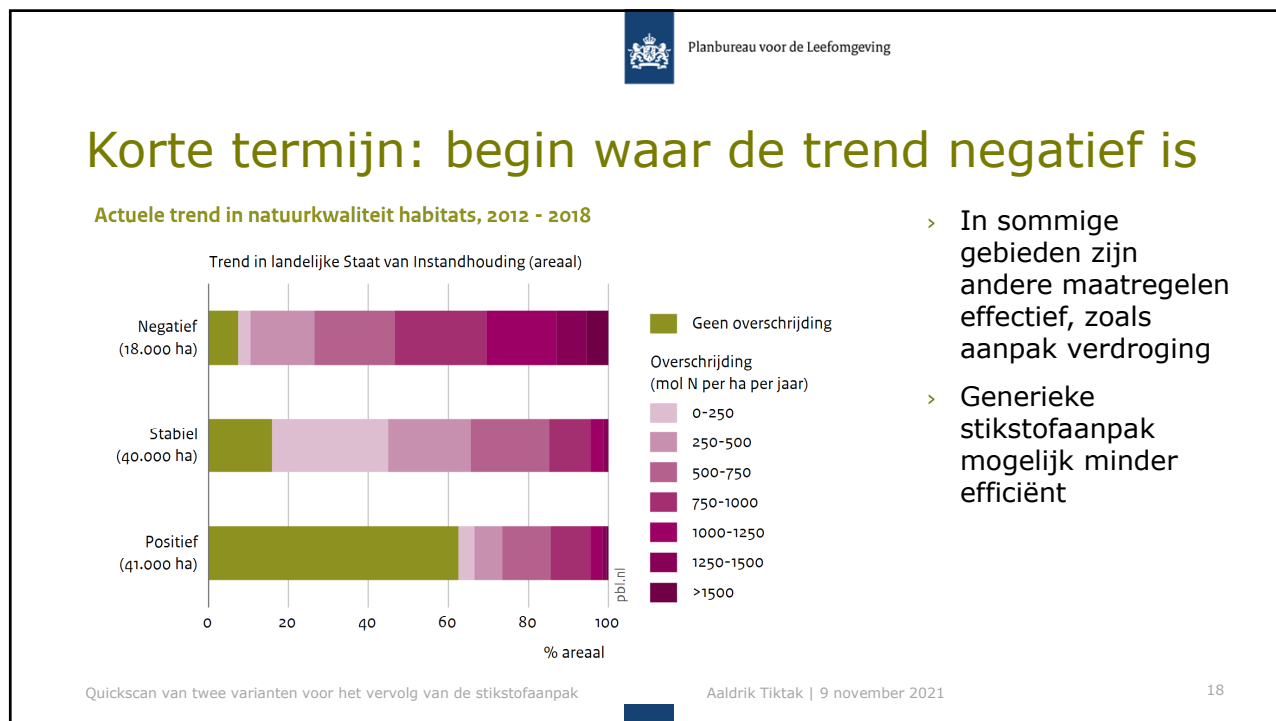
16

16

8

17

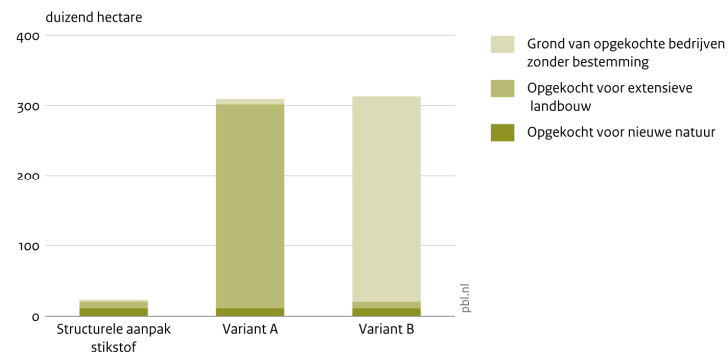
18

9

Ruimtelijke visie nodig

Landbouwgrond voor natuur en extensieve landbouw, 2030

Bron: PBL

- > Twee keer oppervlak provincie Utrecht
- > Biedt ook meerwaarde voor recreatie
- > Pakket A biedt meer zekerheid dat grond wordt gebruikt voor extensieve landbouw, effect bij pakket B is ongewist

Quickscan van twee varianten voor het vervolg van de stikstofaanpak

Aaldrik Tiktak | 9 november 2021

19

19

Hoofdconclusies

- > Variant A koppelt stikstof- en natuurbeleid
 - Daardoor in potentie kansrijk voor aanpak stikstof- en natuurcrisis
- > Variant B richt zich uitsluitend op doelen stikstofwet
 - Daardoor minder potentieel om de crisis aan te pakken
- > Beide varianten kennen aanzienlijke uitvoerings- en gedragsonzekerheden:
 - > Ongekend hoog uitvoeringstempo
 - > Beoogde instrumenten en technieken moeten nog ontwikkeld worden en/of worden opgeschaald
- > Ambitieuw uitvoeringsprogramma met voldoende draagvlak nodig
 - Wees duidelijk over de doelen en het perspectief voor blijvende boeren

Quickscan van twee varianten voor het vervolg van de stikstofaanpak

Aaldrik Tiktak | 9 november 2021

20

20

10

